

Bäste medarbetare!

Tack för att Du gett "järnet" och med Din insats bidragit till att vi under 1990 nått såväl försäljningsmålet som resultatmålet med bred marginal. Alla ska ta åt sig äran av detta. En bidragande orsak har varit att vi i år bättre har kartlagt risker och därmed inte genererat någon ny "katastroforder".

För andra året i rad har vi lyckats spränga miljardvallen, vilket är mycket bra. För att lyckas med detta fordrades emellertid några riktigt stora order. Våra största order i pengar räknat utgörs av beställningarna på miljövårdsutrustning till Taiwan och Västerås. Båda är viktiga för oss. I Taiwan kommer man under 90-talet att investera 40 - 50 miljarder US-

dollar i miljöförbättrande åtgärder, varför vi hoppas få många följdorder. Med Västerås-ordern blir Fläkt Industri först med att leverera utrustning för NO_x-avskiljning i Skandinavien.

Under året har vi haft fortsatt framgång med våra cellulosatorkar, vår i särklass bästa produkt med vilken vi fullständigt dominerar världsmarknaden. En glädjande inbrytning på papperssidan är också värt att notera, bl. a. till världens bredaste mjukpappersmaskin.

Division P har i hård konkurrens bevisat att vår teknik är den bästa för att ventilera Engelska kanaltunneln.

Division S håller ställningarna längst ut på barrikaderna och har gjort ett mycket bra år. Flera storkunder ger oss beröm för väl fungerande service till industrin.

Division E har för andra året i rad tagit hem stora order hos LKAB och kommer att klara sitt resultatmål för året. Dessutom har man kommit långt med att utveckla nästa generations filter.

Andra glädjeämnen under året värda att nämna;

- Volvoledningens beröm till vår projektledare och medarbetare för ett perfekt genomförande av NYMF-projektet.
- Cellulosatork nummer 400 som levererades till ASSI, Karlsborg, har störningsfritt rullat igång med rekordproduktion.
- Gipstorkprojektet i Finland har genomförts framgångsrikt med ett bra ekonomiskt resultat.
- I verkstaden har 3D-projektet genomförts. Vi har där försökt tänka i helt nya banor hur en modern produktionsuppläggning ska ske. Löneutbetalningar har förändrats under året från att under bankstrejken utbetalat 14-dagarslön på gammalt sätt med kontanter i lönekuvertet till det nya med månadsutbetalningar via bank.
- Montageavdelningen har genomfört några projekt med rejäla plus som bidragit till att lyfta vårt resultat.
- Under 1990 fick vi bevis på att vi hanterar våra penningflöden bra genom att vinna Cash Race-tävlingen i Fläkt-gruppen.
- Att kreativiteten flödar bevisas bl. a. genom att förslagskommittén utbetalar rekordbelöningar.

Forts. på sid. 2

Anders och Lennart hämtar årets julklapp!

Stor hyllningsceremoni på Växjö Flygplats. Anders Wahrolén överlämnar blommor till Torbjörn Ericson och Lennart Erlesand uppvaktar Signar Fjällborg.

Det är originalkontraktet från Taiwan som är julklappen. Det är en diger lunta som bekräftar Fläkt Industris största orderbelopp.

— Julklappen är speciellt välkommen eftersom den ger Fläkt Industri möjligheter att nå och kanske t. o. m. överträffa 1989-års försäljningsrekord på 1,1 miljarder kronor säger Lennart och fortsätter;

— Torbjörn och Signar har i mer än ett år kämpat för att få hem ordern och de är nu verkligen värda ett stort GRATTIS!

Fortsättn. Bäste medarbetare

Organisatoriskt har vi delat anläggningsdivisionen i nya M- och T-divisionen samtidigt som vi tilldelats rollen som sk IP-center för yttre miljövård och industriell torkning. En roll som vi fått genom vår kompetens och som ger ökat ansvar men som också medför nya möjligheter.

Engagemanget för vår nya organisation har bevisats bl. a. genom att företaget har fungerat trots den stora "flytt-karusell" som vi dragit igång.

Många medarbetare har under året engagerat sig ytterligare i bolaget utöver sin anställning genom att köpa andelar i ABB.

De viktigaste besöken under året har givetvis varit våra kunder men det som uppmärksammats mest har varit de 600 personerna från Sydostasien som var i Sverige och firade Gadelius 100-årsjubileum.

Små och stora barn gladda sig åt vår cirkus på Spetsamossen, ett led i vårt 70-årsjubileum. Friskvården i bolaget har fått bättre förutsättningar genom vår nya motionshall "Träningsverket".

Inför 1991 har vi satt upp våra huvudmål som bara kan nås om vi når alla de 1000-tals delmål som vi satt upp. Vägledande när vi satt upp våra mål har varit att de ska vara tydliga, utmanande och mätbara.

Dock synes vissa orosmoln p. g. a. nedgång i ekonomin under 1991 och vi får vara beredda på att parera och ta många initiativ under året. Med gemensam styrka skall vi klara vår uppgift.

Än en gång ett varmt tack till Er alla som bidragit till ett fint år. Alla kan ses i vår nya fotokatalog som kommer ut lagom till jul. Titta och njut.

Samtidigt tillönskas en riktigt
GOD JUL och ett GOTT NYTT ÅR.

Hälsningar

Anders Wahrolén

Anna Gunnarsson blev 1990 års Lucia

Det är alltid lika stämmningsfullt när Lucia med tärnor högtidligt skrider in i matsalen. I följet ingick i år även fem trevliga tomtenissar.

De 130 - 140 besökarna fick vara med om ett högtidligt luciafirande med sång och deklamation. Tomtenissarna utgjorde ett trevligt och uppskattat inslag i firandet.

Det pågick under luciaveckan en CAD/CAM-konferens med en del utländska deltagare, dessa deltog i firandet och de tyckte vi hade en trevlig sed.

Anders Wahrolén sade några minnesvärda ord om hur viktig Luciatraditionen är.

Anders Wahrolén tackade Lucia med följe och Tomtenissar. Lucian fick ett vackert halssmycke. Tärnor och Tomtenissar fick också var sin present.

Personalavdelningen, som står för de praktiska arrangemangen, tyckte det var trevligt att så många besökare hade kommit, det var nästan dubbelt så många som förra året.

Seniorernas Julfest

Som tradition är så inbjuder Fläkt alla pensionärer, med maka eller make, till en Julfest och den 7 december var det dags för årets högtidsfest.

Ca 130 pensionärer hade kommit till festen och njöt av god mat, trevlig underhållning och värdefull samvaro. Det blev nästan midnatt innan festen slutade.

Tidigare på dagen hade Fläktpensionärerna haft tillfälle att gå med på en guidad tur genom verkstäder och utvecklingslaboratorium.

Vad gör de på TS?

Från årsskiftet består TS av tre medarbetare. Peter Granborn, Gert Bard och Sievert Fransson.

TS ska jobba med affärsadministration som i stort omfattar: Förprojektering, resurs- och projektplanering, ekonomistyrning och administrativ utveckling.

De tre är mycket noga med att tala om att de inte kommer att vara någon "vid sidan om funktion" utan kommer att arbeta intimt tillsammans med säljavdelningar, konstruktion och montage. De är en serviceavdelning för övriga avdelningar och grupper.

De kommer i första hand att arbeta med projekt, vars orderbelopp överstiger 3 MSEK.

Nu låter vi TS-grabbarna tala om vem de är och vad de ska arbeta med.

"Först på plan" blir TS "Prisgubbe" Gert Bard, som ska arbeta med Förprojektering, och han säger;

– Jag har jobbat på Fläkt i 14 år och till övervägande del med konstruktion av målningsanläggningar. De två senaste åren har jag arbetat med förprojektering, vilket inneburit att den övervägande tiden har gått åt för att göra upp förkalkyler till nya offerter. Resten av tiden har jag bl. a. använt till uppföljning av tidigare arbeten, offertförfrågningar samt att underhålla vår prisbank. En del av mitt arbete är också att anvisa sub. nr. för alla ingående komponenter i en order. Sub. nr. förteckningar registreras i datasystem och mallar görs upp för kommande order.

– Sedan i höstas är jag knuten till T-divisionen och jobbar med Biomaster, Elfilter, Skrubber, PM-kåpa, Yankee-kåpa, MDF-anläggningar m.m.

– Jag tycker det är ett roligt och stimulerande arbete, mycket tack vare att jag har ett ganska stort kontaktnät och träffar många trevliga, bra och duktiga fläktare samt omges av jättebra kollegor. PI bör särskilt framhållas som en nära samarbetspartner.

– Man får dessutom lära sig mycket om vad Fläkt Industri håller på med och det är intressant.

Alla tre siktar högt och hoppas att 1991 ska bli ett givande och intressant år för T och TS. Fr.v. Gert Bard, Sievert Fransson och Peter Granborn.

– Jag hoppas att fler och fler på T-divisionen kommer till mig för att få hjälp med priser, kalkyler eller bara för att diskutera bedömningar av tidsåtgång, kostnader m.m.

– När vi sätter pris på en anläggning så är en tidsplan över projektet mycket viktig och där kommer samarbetet med Sievert att betyda mycket.

Sievert Fransson ska ha hand om Resurs- och projektplanering och vi låter honom själv berätta vad han har gjort tidigare och vad han tänker göra i framtiden;

– Jag har sedan 1972, då jag anställdes, jobbat mestadels inom produktionen, främst inom produktionsteknik och planering för standardprodukter. Ett år har jag jobbat med konstruktion av slangfilter. 1986 kom jag över till anläggningssidan inom produktionen, där jag ägnat mesta tiden till planering, bl. a. svarat för långsiktiga beläggingsprognoser för verkstäderna.

– Från årsskiftet flyttar jag till avdelning TS där jag som huvuduppgift ska arbeta med resurs och projektplanering. Det innebär att jag ska stödja konstruktions- och montageavdelningarna samt projektledare med planering av divisionens resurser. Vidare ska jag upprätta och svara för orderplaner inom divisionen.

Peter Granborn är sammanhållande för divisionens Ekonomi och administrativa utveckling och nu får Peter berätta om sin del;

– Jag har under mina snart 5 år på Fläkt Industri arbetat dels på IP's affärssekreteriat DVS samt nu sist som Controller på division S. Jag tycker att jag på bara denna korta tid kan se ett ökat och ökande intresse för de frågor som är av ekonomisk art. Jag har stora hoppningar om att kunna bidra till att öka kunskapen och förståelsen hos den enskilde "T-divisionisten" för de ekonomiska sambanden först och främst inom Fläkt Industri men även mot omvärlden.

– Det ligger på TS ansvar att driva utvecklingen av divisionens ekonomiverktyg och sörja för ekonomisk utbildning.

– Ett ämne som jag vill framhålla i samband med detta är att vi måste sätta användaren i centrum då det gäller utveckling av såväl datoriserade som manuella administrativa rutiner. Först när vi lyckas med det kan vi få full utdelning på våra investeringar inom administrationen.

– Jag kommer att periodiskt följa och analysera T-divisionens resultat och redovisa dessa såväl utanför som inne i divisionen. Denna typ av analysarbete hoppas jag ska hjälpa oss att klarlägga orsaker till divisionens utveckling, såväl positiv som negativ.

Första december 1990, en stor dag för Europa

Engelsmän och fransmän har växlat flaggor under Engelska kanalens botten!

Det var en mycket stor dag för Europa då engelsmännen borrarade igenom den sista tunna väggbiten i Europatunnelns servicekanal.

Det var den första december som genomborrningen ägde rum och de båda nationerna bytte flaggor genom öppningen.

Fläkt ska som vi tidigare skrivit om i INDSIDAN leverera ventilationen till tunneln. Fläkt Växjö har tidigare levererat många fläktar för tunnelventilation, däribland till stora projekt i Fjärran Östern. ABB Fläkts dotterbolag i Canada har också levererat utrustning till stora tunnelprojekt.

En fast förbindelse mellan England och det övriga Europa har varit planerad sedan lång tid tillbaka. Johan Seefried, PS2 har gjort en djupdykning i litteraturen för att spåra för hur länge sedan det var som planerna på en tunnelförbindelse kom upp.

Napoleon först

Napoleon den I:e lät under 1800-talets första år planera en förbindelse till England. En teckning uppgjordes 1802 som visar hur man tänkt sig att lösa olika problem som är förknippade med en vägtunnel. Fordon av dåtida hästkraftmodell forcerar en belyst, dränerad och ventilerad tunnel. Transporttiden bör ha legat på cirka 12 timmar.

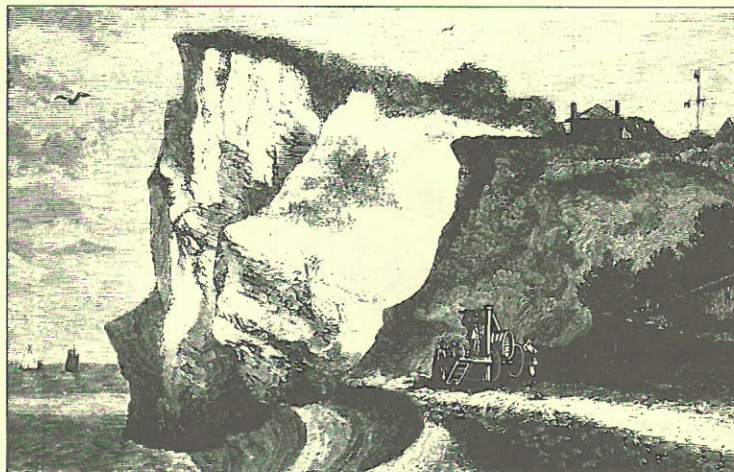
Kanaltunnel nr 2

England var tidigt framme med att utnyttja järnvägarnas möjlighet till snabba transporter. London, Chatham and Dover Railways finansierade världens första järnvägstunnel, den som byggdes till Paddington Station i centrala London. Den blev färdig att tas i drift 1863.

Samma firma finansierade en provborrning för kanaltunnel år 1875. Finansieringsvårigheter hindrade senare projektet från att dras igång i full skala.

Kanaltunnel nr 3

Ett tredje projekt hann planeras innan 1800-talets slut. 1882 satte man igång från Shakespeare Cliff vid Dover med ett femtio meter djupt schakt från vilket bormingar påbörjades. Även på franska sidan startade arbetet med tunnelbygget.

Teckningen är från 1875 och visar hur det såg ut vid provborrningsplatsen för kanaltunnel 2.

Rädsla för en invasion från kontinenten skapade dock oenighet bland de styrande i British Government och projektet stoppades 1883.

Kanaltunnel nr 4

1974 startades åter ett projekt att bygga en tunnel mellan Dover och Calais men lades ned efter ett år. De hål som då gjordes ingår faktiskt i det nu pågående bygget.

1986 togs beslut om att bygga Eurotunneln

Efter några års förberedelser beslutade de franska och engelska regeringarna i januari 1986 att ge Channel Tunnel Group och France Manche rätten att bygga och driva tunneln under 55 år från 1987.

Helt privat finansiering

Ursprungligen budgeterades projektet till 2,75 miljarder pund (28 miljarder kr) i 1987 års penningvärde. Slutsumman i aktuellt penningvärde pekar på 8 miljarder pund som finansieras genom flera av världens stora banker och genom aktieförsäljning till privatpersoner. Inga statliga medel ingår i finansieringen.

Rälsbunden lösning

En biltunnel under kanalen slopades på ett tidigt stadium på grund av risker med många sannolika stopp och missöden och den omfattande ventilation som bilavgaser skulle kräva. En rälsbunden lösning valdes med standard spårvidd där konventionella vagnar kan köras. Snabbtåg planeras nu mellan Europas större städer. Förbindelsen med London kan ske utan tidsspillande byte av transportmedel.

Bilarna transporteras på tåg de också, placerade i två plan på speciella tåg s. k. Shuttles.

47 miljoner passagerare beräknas år 2013

Planeringen är att 20 år efter det tunneln, 1993, tagits i drift beräknas 47 miljoner passagerare fraktas årligen genom tunneln, det är nästan hälften av den totala passagerartrafiken mellan England och fastlandet.

Restiden genom kanalen, terminal – terminal blir 35 minuter och hela restiden för sträckan, London – Paris blir 3 timmar.

15 tåg/tim i vardera riktningen beräknas för 1993, maximum är 30 tåg/tim. Tågens maxhastighet kommer att bli 160 km/tim.

250 meter långa bormaskiner

Tunneln borraras med jättelika bormaskiner i det kalkstenslager som löper under hela kanalen. Kalkstenlagret löper inte på samma djup, under vattenytan, men tunneln kommer ändå att följa detta skikt.

Bormaskinerna som borrar hål, ca 8,5 m för de två tågtunnlarna och 5,5 m för servicetunneln, är 250 m långa. Tunnlarna kläs kontinuerligt med element som ger styrka, vattentätthet och ytfinish.

Johan har, för en tid sedan, hållit ett föredrag i Norrköping och det var av den anledningen som han har tagit fram materialet. INDSIDANs red. tackar Johan för att vi har fått sprida kunskaperna vidare.

Fläkt installerade värmeåtervinningar för nästan 70 år sedan

Värmeåtervinningsbatterier, typ VLF, har Fläkt tillverkat oavbrutet från början av 1920-talet.

Tillverkningen började i Jönköping och har flyttats mellan olika tillverkningsorter. Här i Växjö pågick tillverkning under 60- och 70-talen. I Finland och Frankrike producerades det VLF-batteri ungefär samtidigt.

Batteriernas dimension har hela tiden varit densamma, det är bara inbyggnadsbredden som varierar enligt kundens önskemål.

Stig Söderberg, TBT2 som under många år jobbat med VLF-batterier säger;

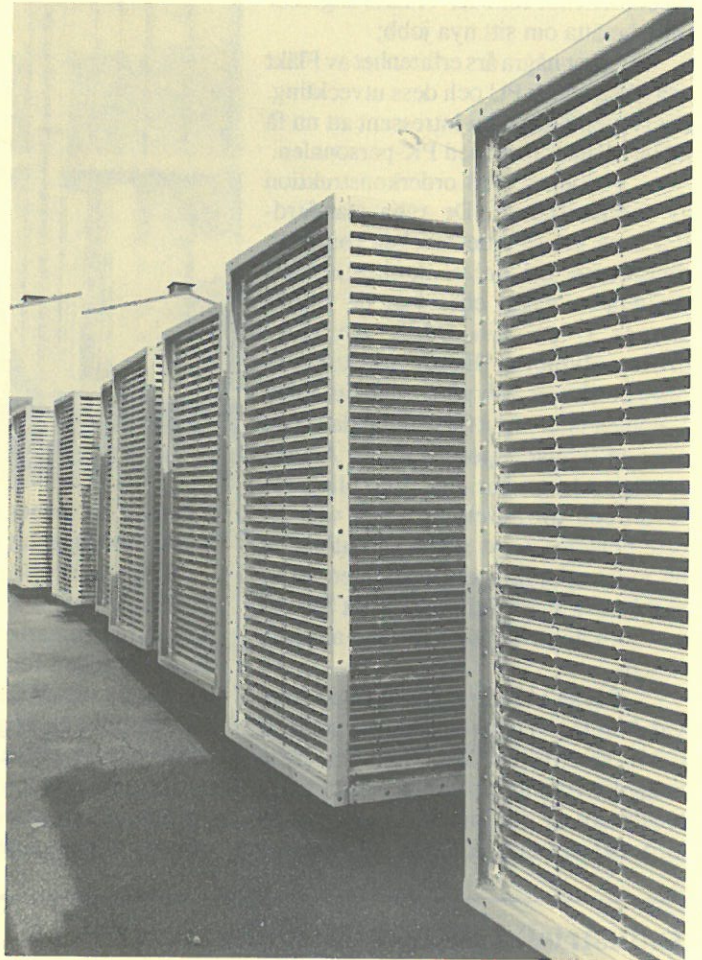
– VLF används för värmeåtervinning inom processindustrin, främst i samband med torkanläggningar inom pappers- och cellulosaindustrin.

– VLF är väl den produkt som bäst har hållit sina standarddimensioner. När ett batteri av åldersskäl måste bytas ut har det bara varit att ta reda på inbyggnadsbredden, de andra dimensionerna, 1972 x 970 mm, är alltid lika.

– Tillverkningen av VLF är nu väg att läggas ned, Finska Fläkt är de som hållit igång tillverkningen längst. Det är inte något fel på värmeväxlarens värde för värmeåtervinning utan den enda

Stig Söderberg har i många år arbetat med värmeåtervinning så det som inte han vet om hur värme bäst ska återvinnas det är nog inte värt att veta.

Bilden är tagen på 70-talet då vi producerade många VLF-batterier.

nackdelen, som jag ser det, det är att den är lite svår att rengöra inuti eftersom VLF är uppbyggd av kanaler. Batterierna som vi nu byter till är av typ QGB, ett rörbatteri där rören mycket lättare kan rengöras från t. ex cellulosafibrer.

Fläkt installerade värmeåtervinningar långt innan Birgitta Dahl var född

Stig visar upp en ritning på ett VLF-batteri och som är daterad 16/1 1923 och säger triumferande;

– Birgitta Dahl, energiministern, ska inte komma och tala om att värmeåtervinning är något som hon har kommit fram med. Fläkt höll på med värmeåtervinning långt innan hon var född.

Offert från 1928

Stig har även andra saker i sina gömmor, han visar en offert från 1928. Det är en offert på en PM-kåpa till en pappersmaskin.

Offerten var ställd till Union Co. Drammenselven P.B i Norge. I specifi-

kationen kan man läsa att det ingick 294 m² aluminiumplåt, 2175 kg profilstag. Totalkostnaden för material och arbete, exkl. montage cirka 5000 kr. Montagekostnad 300 kr. Av de övriga ingående kostnaderna kan nämnas, konstruktionskostnad 600 kr.

Aluminiumplåten köptes i Oslo, men att sända 2175 kg stagmaterial kostade i tull till Norge 560 kr.

Vid sammanräkningen, med diverse pålägg, stannade totalsumman på 6700 kronor.

Vi kan också nämna att i den tillverkningsoffert som Fläktsäljaren begärt från underleverantör i Norge stod det; "Isoleringsmassa av egen prisbelönt tillverkning".

Värt att nämnas är att vi redan på 20-talet hade kontakt med Alfson og Gunderson A/S, Oslo, då som underleverantör.

Nu efterlyser INDSIDANs red. om det finns andra personer som har gamla gömda klenoder som vi kan få berätta om. Hör av Er till red.

Ingemar Johansson, ny chef för PK

Ingemar Johansson är från den första december chef för PK. Vi låter Ingemar själv berätta om sitt nya jobb;

– Jag har några års erfarenhet av Fläkt och då speciellt PU och dess utveckling. Jag tycker det ska bli intressant att nu få jobba tillsammans med PK-personalen.

– Vi jobbar med orderkonstruktion av Industrifläktar. De rena standardfläktarna kräver inte mycket konstruktionsarbete vid order. Antingen finns ritningarna redan eller kan de snabbt skapas t. ex. via CAD. De stora arbetsvolymerna ligger på kundpassade fläktar och på specialvarianter. Där utgår man oftast från en standardfläkt eller en tidigare specialvariant. Antalet specialvarianter har med åren blivit avsevärt och för att effektivisera vårt arbete planerar vi att skapa en datorbank på redan gjorda specialvarianter, så vi snabbt och översiktligt får klart för oss vad som är användbart för den aktuella ordern.

– Såväl vid ritningsändringar som vid framtagning av specialvarianter är CAD kraftfullt. Men eftersom stora mängder ritningar på våra produkter är handritade är det inte alltid lönsamt på kort sikt att rita på CAD. Vi kommer

framöver att arbeta mycket för att hitta lönsamma vägar att använda CAD.

– Jag tror mycket på produktgrupper, där Försäljning – Konstruktion – Verkstad intimt samarbetar. Sådana grupper skapades redan för ett år sedan, och vi bör bygga vidare på detta koncept. När 3D-projektet nu är genomfört i verkstäderna har vi fått kortare besluts- och informationsvägar och detta samarbete hoppas jag kommer att skapa positiva effekter mycket snart.

– PK har en så fin personalmix. Det finns dels en grupp goda medarbetare med lång erfarenhet och utomordentligt bra produktkänedom, dels har vi yngre medarbetare med sin vilja att skapa nytt. Båda grupperna tillsammans skapar goda förutsättningar för ett gott resultat och det arbetar vi alla för, säger Ingemar till sist.

Kurt Gustafsson, tidigare PK-chef kommer till en början att i huvudsak ägna sig åt Eurotunnelprojektet.

Industriell Luftteknik rapporterar:

Nytt fläktavtal med Sund EMBA, Örebro

Nytt årsavtal har tecknats om leverans av ett 50-tal fläktar typ HRBS och HC, vilket med liggande prognos har ett årsvärde av c:a 1,1 MSEK.

Detta avtal har ett strategiskt värde för att kunna upprätthålla leveransberedskapen av 5-stegsfläkten HRBS.

Radarparet Bengt Johansson och Sten Thunander tog tillsammans hem avtalet och vi har bara att gratulera.

INDSIDAN tackar Rune Samuelsson för rapporten.

I förra numret av INDSIDAN efterlystes en tavla som försvunnit i samband med Konstklubbens årsutlotning.

Tavlan har kommit tillrätta

Direkt på morgonen, när INDSIDAN kom ut, så ringde en person och sade att han hade tavlan. Den som vann och den som trodde att han hade vunnit har snarlika namn, så det var en lättförklarlig namnförväxling.

Nu har det hela klarats upp. Den som vann har fått sin tavla och den som hörde fel och trodde att han vunnit har fått ett tröstpris. Han fick en tavla av samme konstnär, dock inte inramad.

400 ton skinka äter vi per timma på Julafton!

Julskinkan är det största, enskilda livsmedelinköpet i kilo räknat som vi gör under året. En vara som i stort sett varje hushåll köper.

Mellan kl. 16.00 och 20.00 på julafton äter svenska folket cirka 400 ton julskinka per timma enligt uppgifter från Slakteri-förbundet.

För att få fram 8 miljoner kilo julskinka behöver 600 000 grisar slaktas. De motsvarar cirka 16 procent av hela svin-slakten under året.

